

АНАЛІЗ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ АРХІТЕКТУРИ В МУНІЦИПАЛЬНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ ЛУЦЬКА

Б. О. Парасюк, аспірант

Луцький національний технічний університет

вул. Львівська, 75, 43018, м. Луцьк, Україна,

E-mail: archi_bodj@ukr.net

Архітектурна спадщина, залишена нам минулими поколіннями є обширною та багатопланою. Це не тільки замки, палаци, особняки, житлові будинки і громадські будівлі. Зокрема, важливим напрямом індустріального розвитку міської інфраструктури Луцька була промислова забудова, відображена значним числом різноманітних будівель та споруд, характерних для історично сформованого промислового розвитку на території Волині.

Особливий характер значних територій у сучасному загальноміському центрі міста Луцька та за його межами формують індустріальні об'єкти: масивні корпуси заводів і фабрик, їх високі труби, водонапірні башти та інші споруди промислового призначення. Сьогодні вони мають важливе значення, іноді є провідними компонентами міського середовища. Промислові підприємства займають чималі території міста і суттєво впливають на функціонування його інфраструктури. Причому, зважаючи на характерні особливості історичного формування індустріального розвитку міст Волині, об'єкти промислової архітектури Луцька кін. XIX – поч. XX ст. переважно розташовані уздовж річок, що перетинають територію районів міста, зокрема найбільшої - Стиру з її рукавами, а також – Сапалаївки, протікаючої по території Центрального району. Останніми роками в місті намітилася тенденція скорочення промисловості за рахунок винесення за його межі екологічно шкідливих виробництв, удосконалення технологічних процесів і ліквідації неконкурентоспроможних підприємств. Внаслідок цього відбувається зменшення кількості як окремих виробничих будівель, так і цілих промислових територій. За роки незалежності України, із змінами в муніципальній інфраструктурі внаслідок розвитку прогресивних промислових технологій і під впливом економічних та інших чинників скоротилися площі багатьох підприємств, особливо - розташованих в центральних районах міста, де найбільш висока вартість землі. До таких підприємств можна віднести консервний завод, хлібокомбінат, меланжевий комбінат, пивзавод «Земан».

Аналіз розвитку промислової забудови показав, що на відміну від європейських міст, Луцьк не торкнулися перетворення початку XX ст.: не були достатньо повно вирішені проблеми комунікацій, мобільності робочої сили, зонування території міста. Відсутність таких серйозних урбаністичних заходів у минулому зумовила збереження в центральних районах і навколо них цілого ряду підприємств у складі смуг промислових зон, що співіснують з житловими кварталами. Цікавим є те, що цей істотний недолік міського середовища на сьогоднішній день надає багаті потенційні можливості для

вдосконалення муніципальної інфраструктури, шляхом «розкриття» проблемних деградуючих просторів і включення їх в новий контекст перспективного розвитку міських територій. На часі переоцінка і трансформація цих ділянок промислових зон у потенційно економічно привабливу інфраструктуру міста. У результаті дослідження виявлено понад 10 ділянок промислових територій, на яких розташовуються найбільш цінні об'єкти і комплекси промислової архітектури, до них належать: пивоварний завод «Земан», спиртогорілчаний комбінат (колишня пивоварня Шнайдера), залишки цегельного заводу «Лучанник».

Проведений аналіз результатів дослідження існуючого стану промислових об'єктів і комплексів кін. XIX – поч. XX ст. показав, що для досягнення ефективних результатів з їх збереження і використання необхідні не тільки охоронні, але і заходи реконструкції, консервації, відновлення автентичного вигляду, спрямовані на продовження функціонування такої промислової архітектури у сучасних умовах розвитку міської інфраструктури. Ця політика існує в багатьох європейських містах, де промисловість йде з міста через причини економічного, екологічного, соціального і технологічного характеру. Цінні в історико-архітектурному відношенні промислові об'єкти перепрофілювалися, приносять своїм власникам прибуток і піднімають їх престиж. Унікальні можливості розміщення в таких спорудах галерей, готелів, офісів і концертних залів ще недостатньо використовуються у Луцьку, проте перші позитивні приклади хоча б збереження промислових будівель є, і це дозволяє оптимістично дивитися в майбутнє індустріальної спадщини цього міста.

Таким чином, проекти, пов'язані з індустріальними пам'ятниками, реалізуються за умови залучення сторонніх інвесторів і місцевих органів влади, оскільки термін їх окупності великий, а процес зміни призначення і впорядкування промислової території приватному інвесторові самотійно здійснити складно.

Головне завдання, яке стоїть перед державними органами влади – спільними зусиллями з фахівцями і підприємцями сприяти збереженню і використанню зникаючих архітектурно цінних промислових об'єктів та комплексів індустріальної історії Луцька.